

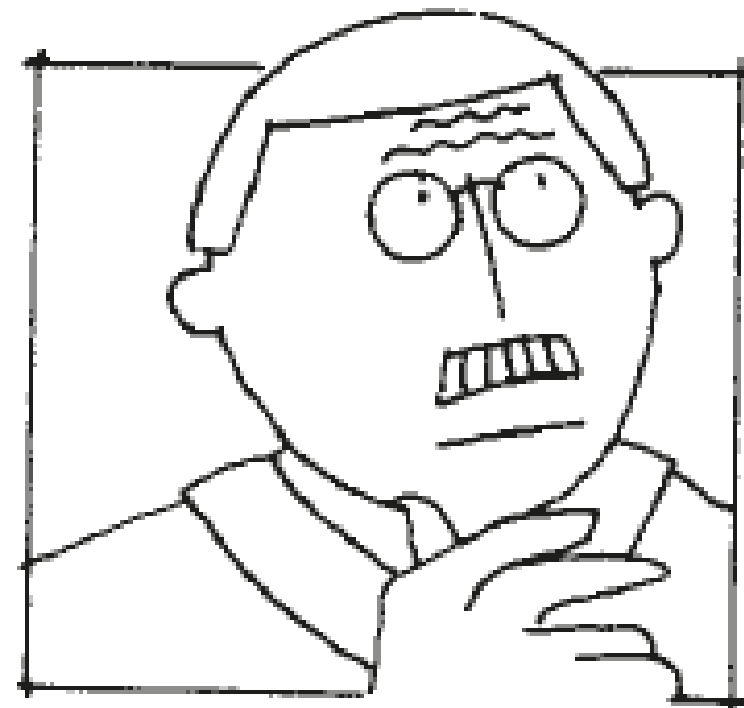
Kestävä kehitys ja kiertotalous

"Kestävää päätöksentekoa ja kehittämistä"
Lapin kunta- ja aluekehityspäivät 24.-
25.9.2019

Pauliina Jalonen, Kuntaliitto 25.9.2019
[@jalonpa](#)

Oletko tullut ajatelleeksi, että...

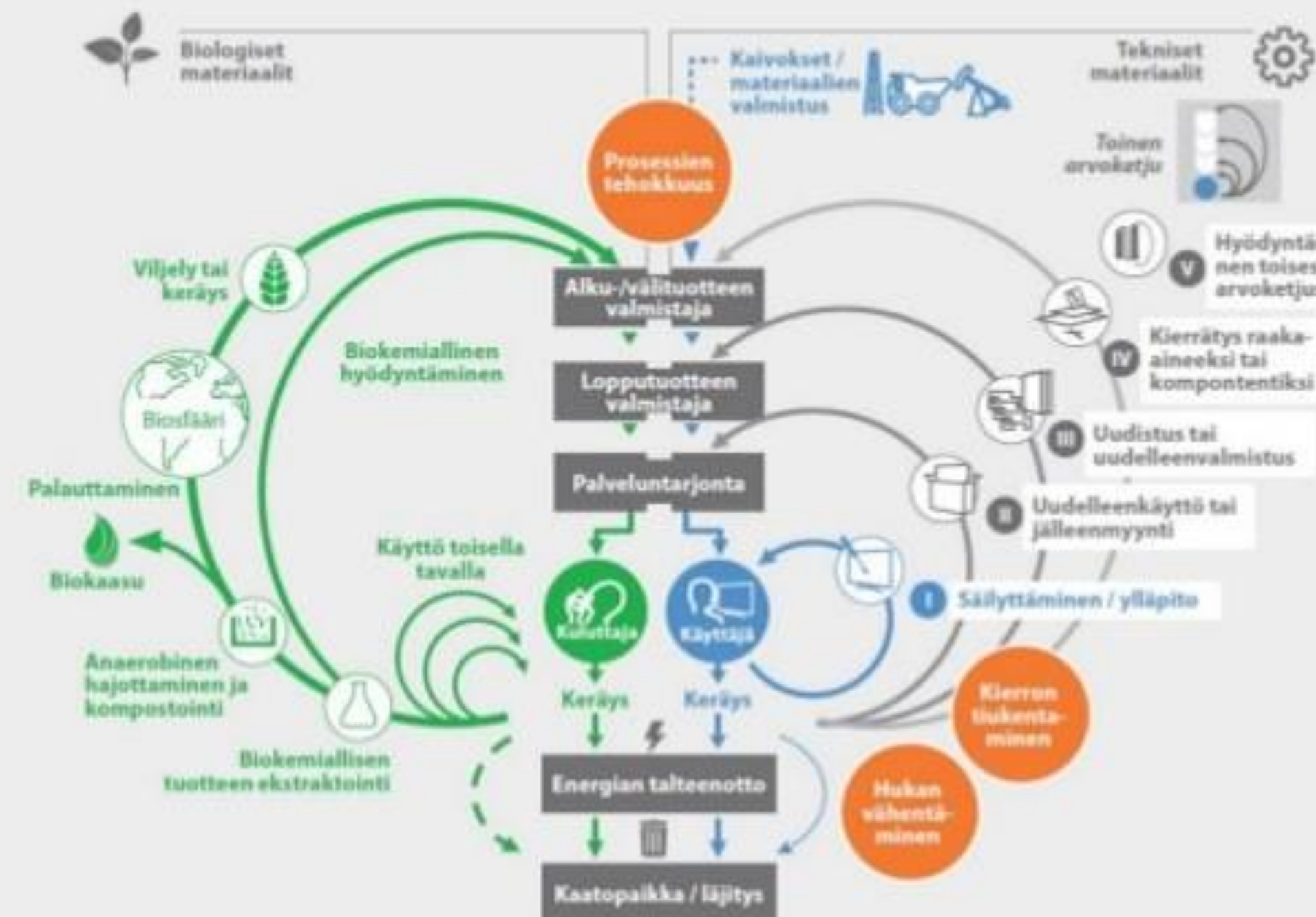
...ilmastotyö, kiertotalous, cleantech, vähähiilisyys ja resurssiviisaus ovat kaikki sukua toisilleen. Ei ole väliä mikä kärki edellä kunnassasi edetään. Kaikki tämä työ tähtää ilmastopäästöjen vähentämiseen, luonnonvarojen säästämiseen ja kunnan elinvoiman lisäämiseen. Kunnassasi kasvaa sukupolvi, joka haluaa asua ja yrittää kunnassa, jossa ympäristövaikutuksilla on väliä.

Kiertotalous on kestävää kehitystä

- Taloudellisen ja ekologisen ulottuvuuden integrointi; sosiaalista unohtamatta
- Väline kestävyyteen, ei tavoite itsessään

Kiertotaloudessa on kolme keskeistä tapaa lisätä ja ylläpitää arvoa

Kuntien näkyvät tavoitteet synnyttävät toimintaa

”Lappeenranta on Suomen ilmastopääkaupunki”

” Lahti on Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 ja hiilineutraali 2025”

”li juhlii ilmastotyön ”Euroopan mestaruutta””

” Resurssiviisas Jyväskylä on hiilineutraali 2030 ja jätteen 2040”

Tällä hetkellä 40 % Suomen asukkaista asuu kunnassa, joka tavoittelee hiilineutraaliutta viimeistään vuonna 2030.

Kunnat aktiivisina ilmastotoimijoina ja verkostoitujina

Useita alueellisia verkostoja

- Mm. Kuumailmastotyö (10 kuntaa) ja Kestävä Seinäjoen seutu (5 kuntaa)
- Maakuntien verkostot (Canemure)

Kansalliset

- Climate Leadership Coalition (4 kuntaa)
- Energiatehokkuussopimukset 2017–2025 (87 kuntaa + 6 kuntayhtymää)
- CIRCWASTE (10 kaupunkia)
- FISU-verkosto (11 kaupunkia)
- HINKU-foorumi (56 kuntaa)
- Kaupunginjohtajien ilmastoverkosto (6 kaupunkia)
- Kuntaliiton Kuntien ilmastokampanja (57 kuntaa ja 2 kuntayhtymää, kampanja päättyi 2018)
- Motivan Ekohankintaverkosto (18 kuntaa)
- Smart & Clean (pks – isot kaupungit)

Kansainväliset

- Climate-KIC (1 kaupunki ja 1 maakunta)
- Energy Cities (2 kaupunkia)
- Covenant of Mayors -sitoumus (15 kuntaa ja 1 maakunta)
- EUROCITIES – Environment Forum (6 kaupunkia)
- ICLEI (13 kaupunkia)
- UBC (12 kaupunkia)

Elinvoimaa
resurssiviisaudesta

Resurssiviisaus, kiertotalous ja kunta

- **Missä vaikuttavuus?**
Kuntarakenne, paikallinen talous, mahdollisuudet kumppanuuksiin
- **Mitä kunta tekee itse?**
Energia, jätehuolto, vesihuolto, omat kiinteistöt, rakentaminen & infra
- **Missä mahdollistetaan ja vaikutetaan muihin toimijoihin?**
Kaavoitus, koulutus, neuvonta ja tietoisuuden lisääminen, hankinnat, yritystoiminnan kehittäminen
- **Alustojen tarjoaminen, toimijoiden yhteensaattaminen, koordinointi**

Kunnat luovat hiilivapaita markkinoita julkisilla hankinnoilla

Kuntien julkisten hankintojen arvo on vuosittain **noin 19 miljardia euroa**.

Kunnilla on merkitystä markkinavaikuttajana ja mahdollisuus edistää tuotteita, palveluita, prosesseja ja järjestelmiä, jotka edistävät luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja pienentävät haitallisia ympäristövaikutuksia.

Julkisten hankintojen hiilijalanjälki vuonna 2015 oli 8,3 Mt CO₂e. Siitä 1,78 Mt aiheutui valtion, 4,73 Mt kuntien ja 1,79 Mt kuntayhtymien hankinnoista (Suomen ympäristökeskus 2019)

- Ruokahävikin hyödyntäminen
- Biojätteet biopolttoaineeksi
- Kirjastoista lainaamoja
- Paikalliset energiayhteisöt
- Kiertotalouden yrityshautomot
- Maa-ainespankit
- Kunnan autojen yhteiskäyttö asukkaiden kanssa
- Teolliset symbioosit

**Kiertotalouden
ideoita testataan
kunnissa ja ne
luovat
mielikuvaa
mahdollisista
tulevaisuuksista**

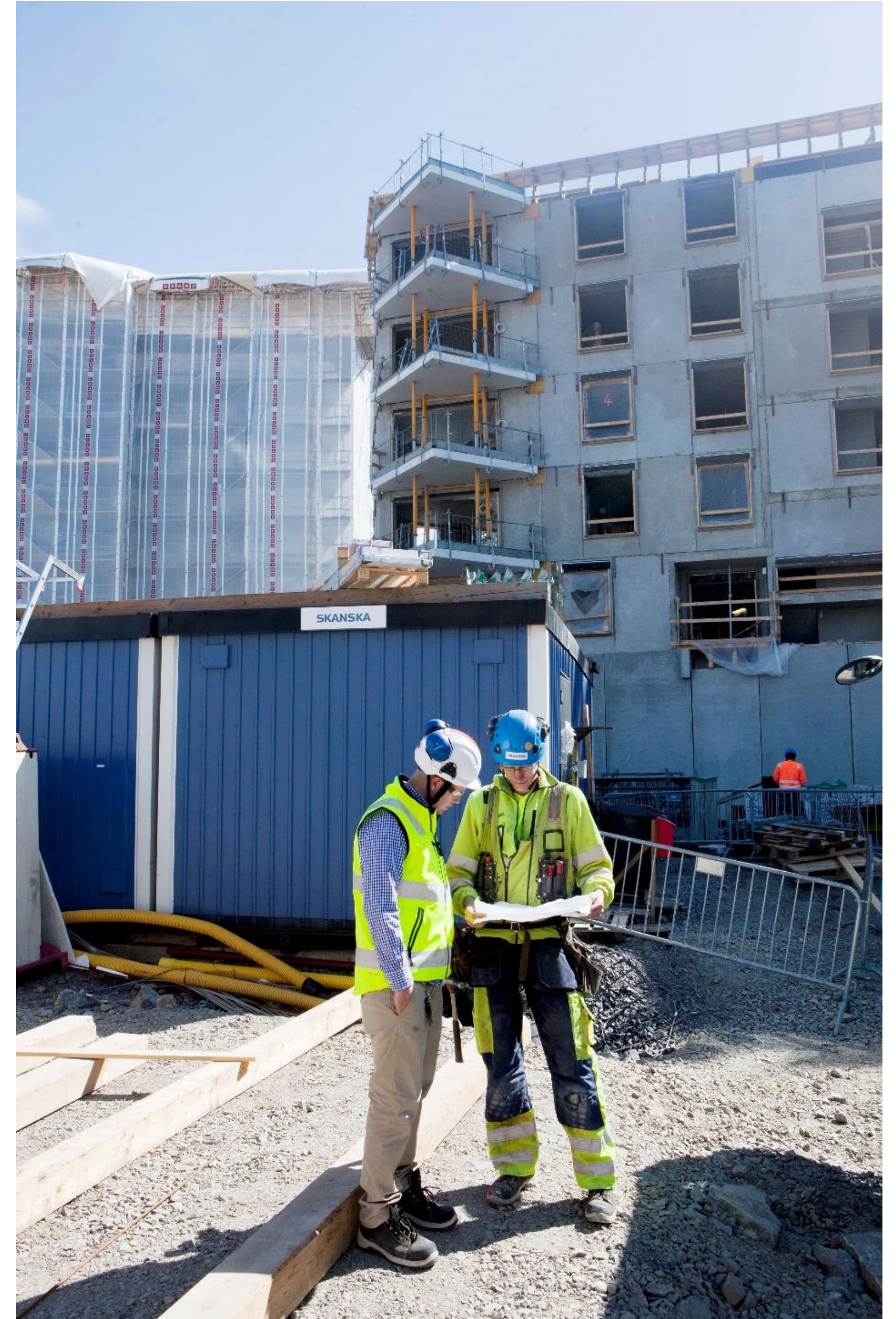
- Kunnilla olemassa kattava infra ja siten mahdollisuuksia
- Kuntalaiset = kuluttajat neuvonnan piirissä
- Kunnalliset jätelaitokset aktiivisesti edistämässä ja mahdollistamassa → kiertotalouden vetureina
- Nykyiset jätteenkäsittelykeskukset ovat monien mahdollisuuksien palvelukeskuksia, cleantech –alueita, jotka toimivat innovaatioalustoina alan yrityksille. esim.
 - Espoo, Vantaa, Helsinki, Kirkkonummi: Ämmässuo Ekomo (teolliset symbioosit, energiaomavaraisuus, rakennusjätteet käyttöön)
 - Lahti: Kujalan jätekeskus (teolliset symbioosit)
 - Turku: Topinpuisto (maa-ainesten kierrätys)
 - Tampere: ECO3 –kiertotalouskeskus (ravinteiden kierto)
 - Kuopio: Uusiomateriaalien hyötykäyttö Savo-Karjalan kiertotaloudessa hanke Puhas, Metsäsairilla
- Yhteisinnovointia tarvitaan

Kuntien teknisen toimen kestävän kehityksen sitoumus - KEHTO-foorumi

<https://sitoumus2050.fi/>
www.uusiomaarakentaminen.fi

- KEHTO foorumiin kuuluu 21 kaupunkia
- ”sitoutuvat arvioimaan vuosittain merkittävässä infrarakentamiskohteissaan uusiomateriaalien käytön mahdollisuuksia luonnonmateriaalien sijaan.”
- 2018 jokainen kaupunki arvioi yhden projektin ja 2019 kolme projektia
- Arvioinnin jälkeen luodaan kriteeristö normaalikäyttöön -> uudelleenkäytetyn ja kierrätetyn rakennusmateriaalin käyttö kasvaa

Ravinneneutraali kunta– RANKU

- Tavoitteena ravinteiden kierrätys lähellä niiden syntypaikkaa ja Ravinneneutraali kunta – toimintamallin kehittäminen
- Kuusi pilottikuntaa 2015-2017, nyt RANKU 3 (2018-2020)
- Ravinneneutraali kunta on kunta tai muu yhtenäinen alue, jossa kunta on aktiivinen ravinnekierrätyksen toimija
- Perustana ravinnevirta-analyysi
- Erilaisia toimenpiteitä mm. lietteet, biojätteet, viljelykäytännöt, ruokahankinnat

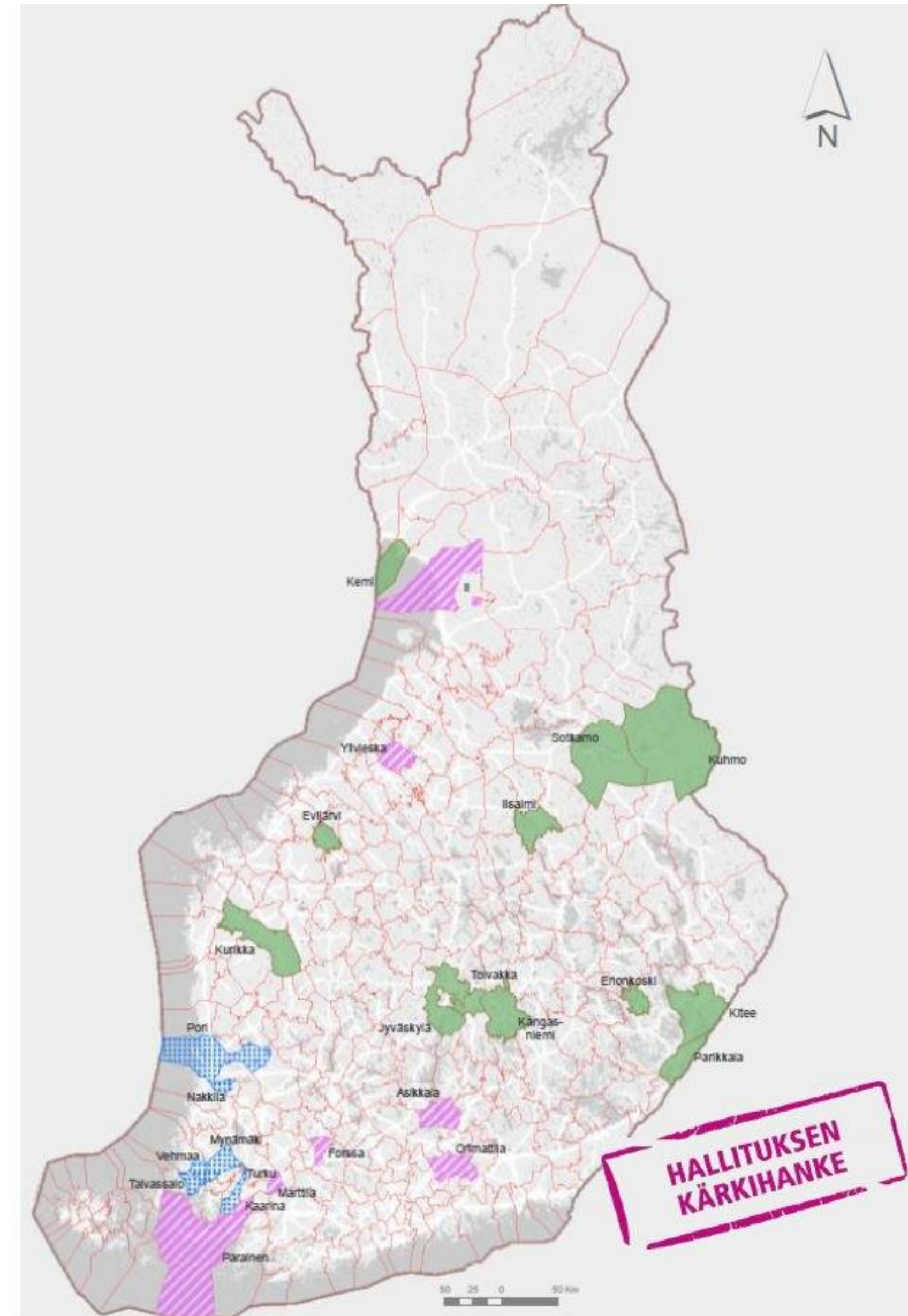
Toimintamalli laajenee (2018)

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

7. RANKU -toiminta etenee

- Orimattila, Parainen, Kaarina, Ylivieska, Forssa, Ii, Asikkala ja Marttila
- Evijärvi, Kurikka, Iisalmi, Enonkoski, Kuhmo, Kitee, Jyväskylä, Sotkamo, Parikkala, Toivakka, Kemi ja Kangasniemi
- RANKU-pilottikunnat 2015-2017: Pori, Nakkila, Turku, Taivassalo, Vehmaa ja Mynämäki

VUODEN KIERTOTALOUSKUNTA -KILPAILU

✓ Vuoden 2019 kiertotalouskunta:

✓ Finalistit: Oulu, Lappeenranta

✓ Kuntaliitto, SYKE, SITRA
haastoivat kilpailuun kaikki
suomalaiset kunnat

✓ Osallistujakunta määritteli
kiertotaloustoiminansa eri
kategorioissa

- ✓ Strategia ja johtaminen, sitoutuminen ja sen seuranta
 - ✓ Markkinat, julkiset hankinnat, rahoitus ja yritykset
 - ✓ Kestävä ruokajärjestelmä
 - ✓ Liikkuminen
 - ✓ Jätehuolto ja kierrätys
 - ✓ Rakentaminen ja infrastruktuuri
- ✓ Kuntalaisten kiertotaloustietoisuus, -kasvatus ja -viestintä

Visio ja tiekartta Jyväskylälle

Energia

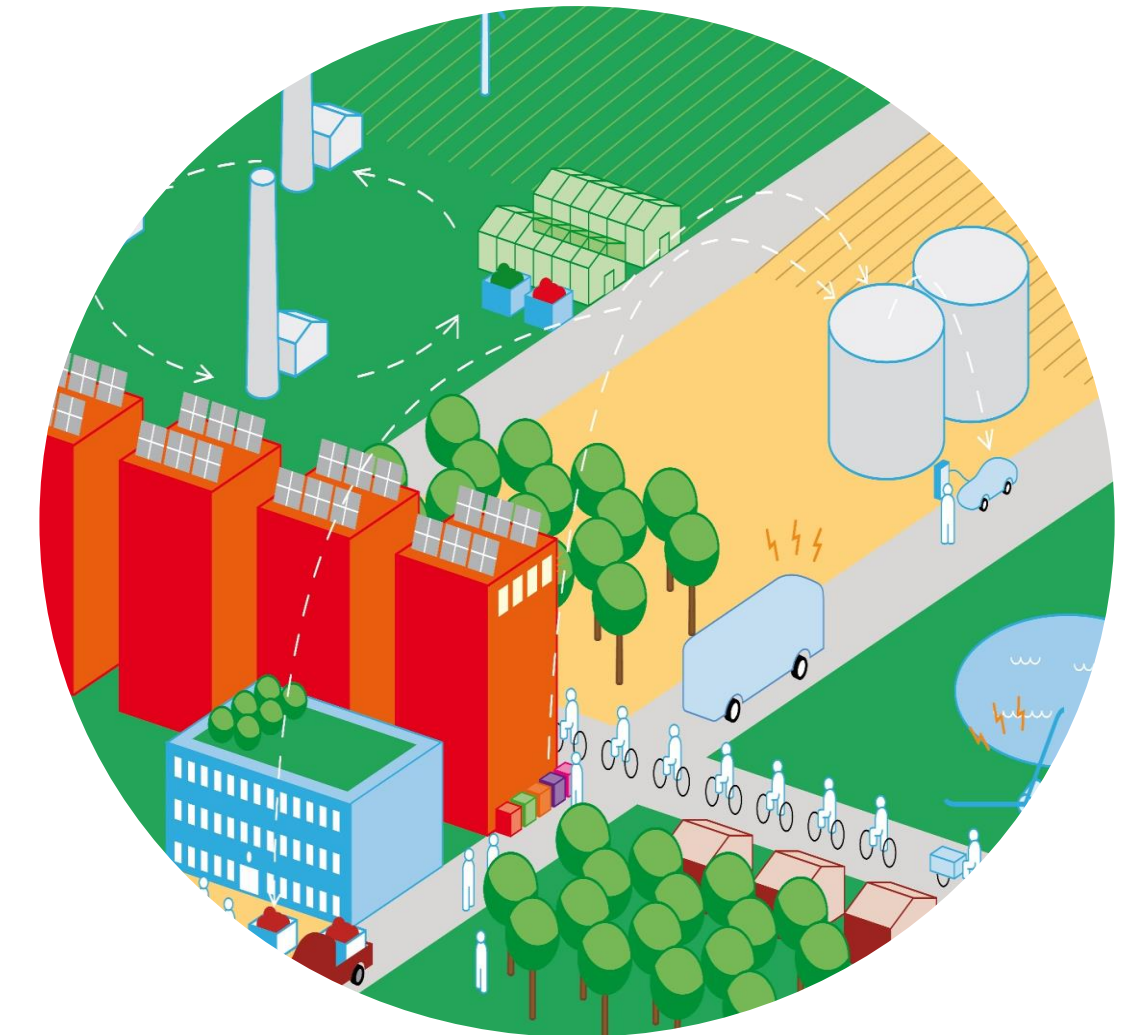
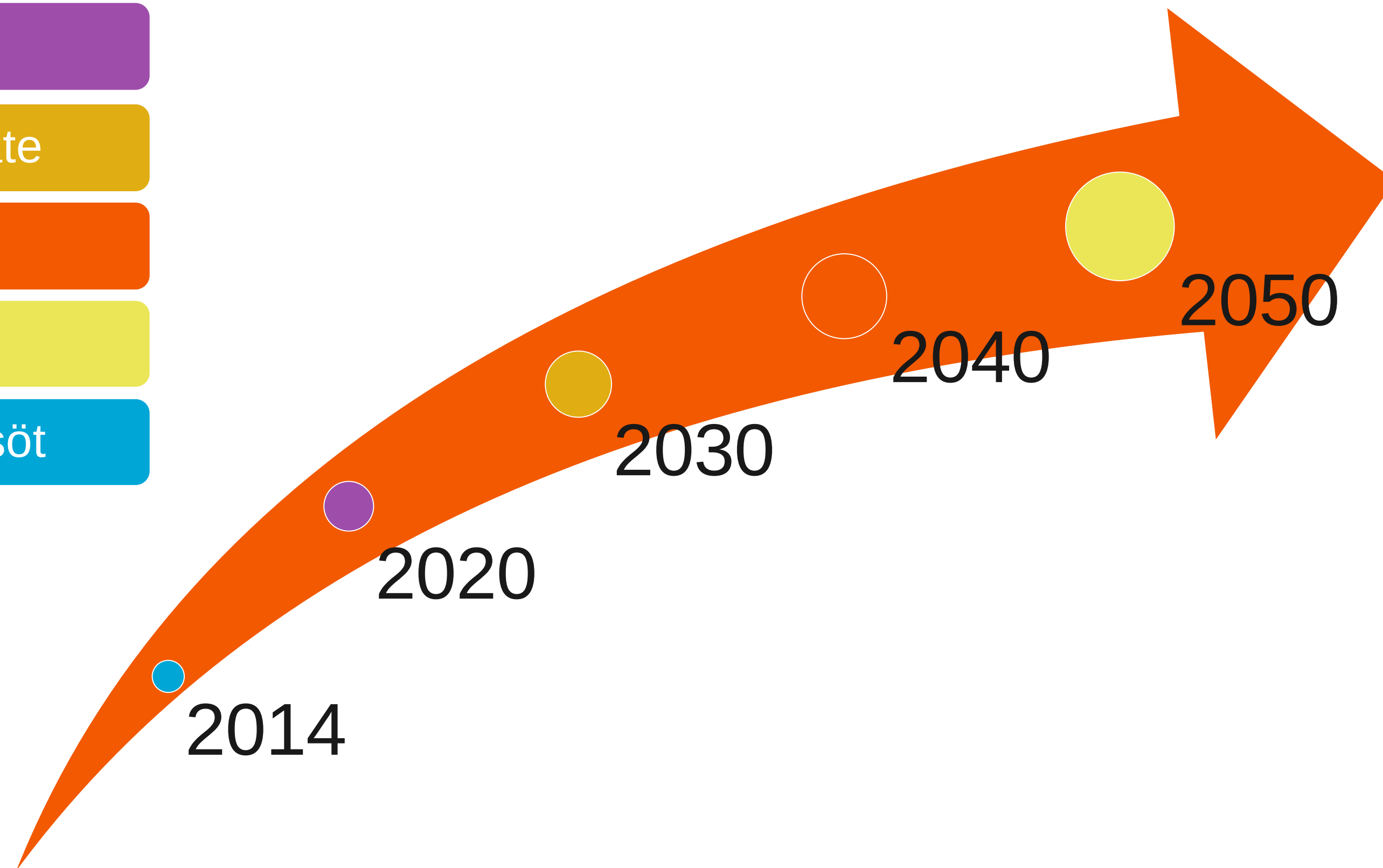
Liikenne

Materiaalit ja jäte

Ruoka

Vesi

Kestävät yhteisöt

Kestävä hyvinvointi

Ei ilmastopäästöjä

Ei jätettä

Ei ylikulutusta

Kiertotaloustärpit kunnille

kuntaliitto.fi/kiertotalous

Yhteistyössä: **SITRA** **SITOWISE**

Vaasan biokaasubussit

Biokaasubussien
päästöt ovat
samaa luokkaa kuin
täyssähköautojen.

12 UUTTA BIOKAASUBUSSIA VAASAN
KAUPUNGILLE

280 DIESEL-POLTTOAINELITRAA
PYSTYTÄÄN KORVAAMAAN
BIOKAASUBUSSEILLA

1000 HENKILÖAUTOLLE RIITTÄÄ
BIOJÄTTEISTÄ TUOTETTUA KAASUA
BUSSIEN TARPEEN LISÄKSI

1000 VÄHENTYNEET HIILIDIOKSIDIPÄÄSTÖT
VAASSA VUODESSA

Vantaan Yhteinen pöytä

Visiomme on,
että kukaan ja
mikään ei menisi
hukkaan.

4000+ VANTAALAISTA HYÖTYY
VÄLITTÖMÄSTI VIIKOITTAIN

n. 2500 YHTEISTÄ ATERIAA VIIKOITTAIN

2000+ JAETTUA RUOKAKASSIA VIIKOITTAIN

48 % PIENENTYNEET KULUT TOIMIJOILLA

25 TERMINAALILLA TYÖLLISTETTYÄ

Kemiönsaaren ravinteiden talteenotto

Ennen kokeilua Varsinais-Suomen alueella lietteitä
syntyi vuodessa 100 000 m³. Tästä määrästä arvioitiin
jäävän keräämättä jopa noin 28 000 m³.

Ravinnevirta
hallitusti
käyttöön.

+50

VASTAAONOTETUN LIETTEEN
MÄÄRÄN KASVU TOIMIEN ALETTUA

3-4 krt
määrä

TYHJENNETTYJÄ KAIVOJA YHDELLÄ
AJOLLA VERRATTUNA AIKAAN
ENNEN UUDISTUSTA

Jyväskylän resurssiviisaus

Vähemmällä
enemmän,
enemmän
yhdessä.

400+

IDEAA KUNTALAISTEN OSALLISTAMISEN
TULOKSENA

32

KUNTALAISTEN IDEOIDEN POHJALTA
MUOKATTUJA KOKEILUJA JA
TOIMENPITEITÄ

2030

TAVOITTEENA HIILINEUTRAALIUS

2040

TAVOITTEENA JÄTTEETTÖMYYS,
PÄÄSTÖTTÖMYYS JA YLIKULUTUKSETTOMUUS

16

TOIMINTAA OHJAAVAN
RESURSSIVIISAUSRYHMÄN JÄSENIÄ

Porvoon koulujen ekotapapassi

Vuosiluokka
kerrallaan
kestävämmät
tavat.

2015

100 OPPILASTA SAANUT
EKOTAPAKOULUTUKSEN

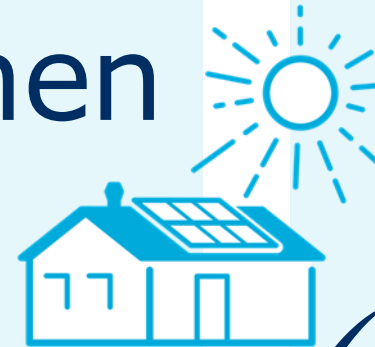
2018

700 OPPILASTA SAANUT
EKOTAPAKOULUTUKSEN

Kuntaliiton ilmastopoliittiset linjaukset 4.4.2019 - Valtio ilmastokumppaniksi kunnille!

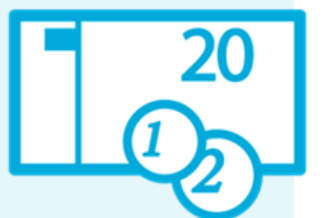
- ✓ Pitkäjänteinen ja kuntia oikeudenmukaisesti kohteleva ilmastopolitiikka
- ✓ Kuntien ilmasto- ja kiertotaloustyön toimintaedellytysten vahvistaminen
- ✓ Valtion tuki ja kilpailun turvaaminen energiamurroksessa
- ✓ Kunnilla toimivalta, tarvittavat työkalut ja resurssit maankäytön suunnittelusta rakentamiseen ja ylläpitoon

- ✓ MAL -sopimukset vahvoiksi ilmastotyökaluiksi ja uusia avauksia valtion ja kuntien välisiin ilmastososopimuksiin

- ✓ Valtion pysyvä rahoitus julkisten hankintojen ilmasto- ja ympäristöosaamisen tuelle

- ✓ Ilmastonmuutokseen sopeutumisen tehtävien, vastuiden ja rahoituksen selkiyttäminen lainsäädännöllä

- Verkostojen välissä ja yli toimivaa
- Avoin kaikille
- Mukana keskeisesti kunnan kehittäminen, maankäyttö ja liikenne kokonaisuutena
- Erilaisten kuntien erilaisiin tukitarpeisiin vastaaminen
 - Hiilinelukoulutusta kuntien metsäasiantuntijoille keväällä 2019
 - MAL-verkoston kanssa päästölaskennan yhteiskehittämistä elokuussa 2019
- Ympäristösektorilta kuntien johtoon ja luottamushenkilöille
 - USO-verkostoprojektin Resurssiviisas kunta -koulutusta
 - Kuntajohtajien päivät elokuussa
- IlmastoKunnat –tapaaminen Tampereella 7.11.
- Hiilinelut ja luonto kunnassa –seminaari Jyväskylässä 11.12.

#ilmastokunnat

Kiitos!

Pauliina Jalonen

Pauliina.jalonen@kuntaliitto.fi, @jalonpa

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

kuntaliitto.fi

PL 200, 00101 Helsinki
Kuntatalo, Toinen linja 14
00530 Helsinki

